

Budapestre vonatkozó ujságcikk

Osztályozás

378:78

Szerző: Erkel István

Cím: A Zeneművészeti Főiskola jubileumának első napja

Forrás: Az Ujság

Budapest, 1925. s. 3.

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Idő

"1925"

Személy

Helyszám

A Zeneművészeti Főiskola jubileumának első napja.

Disztlés a nagyteremben. Apponyi Albert a zene nemzeti fontosságáról.

Szent Erzsébet legendájának előadása.

Ünnepi ülés a Zeneművészeti Főiskola nagytermében nyitotta meg az ünnepek sorozatát, melyeket a Zeneművészeti Főiskola 50 éves fennállásának alkalmából rendeznek. Politikai és társadalmi életünk minden előkelősége egybegyűlt a teremben délelőtt 11 órára, mikor az intézet énekkara előadta a Himnuszot.

Hubay Jenő emelkedett ezután szólásra, az ülést megnyitotta és felkérte Klebelsberg Kuno gróf minisztert beszéde megtartására.

A miniszter többek között ezeket mondotta:

— A magyar nemzetnek egyik legnemesebb jellemvonása, hogy szereti és megbecsüli művelő-

dési intézményeit. Mi maradék magyarok pedig, kik olyan kimondhatatlanul sokat veszítettünk, mi még jobban ragaszkodunk azokhoz a nagy kulturális értékekhez, amelyek nekünk az összeomlás után megmaradtak.

— Vannak a nemzetek életében termékeny időszakok, melyek kedveznek az alkotó munkának, s melyekben az egész milieu új alkotások létesülésére különösen alkalmas. A magyar nemzet életében egyik ilyen termékeny korszak volt az, mely az 1867-i kiegyezést nyomon követte. Ebben a fermentáló korszakban született a zeneakadémia eszméje és létesült annak szervezete.

— A két nagy magyar zenész, a két első igazgató: Liszt és Erkel mindjárt az alapításkor bevitték az iskolába a nagy művészek rejtélyes bűvös erejét, amely a szellemi erő fennmaradásának törvénye szerint változatlanul hat tovább az időknön át.

— Mihalovits Ödön nemes egyéniségéből és munkás életéből is sokat magába felszívott az akadémia, mely folyvást újabb és újabb művészi és pedagógiai impulzust kap jelenlegi nagynevű vezetőjétől, Hubay Jenőtől.

Apponyi Albert gróf emelkedett ezután a községség lelkes tapsai között szólásra.

— 1873 február 8-án egy ifju állott fel Ma-

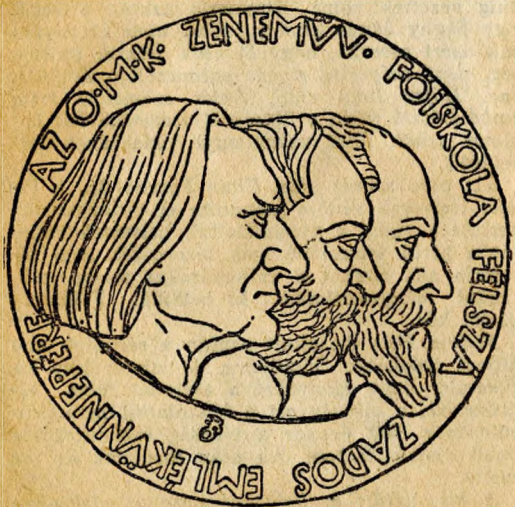
gyarország képviselőházában szűzbeszédének elmondására. A beszéd tárgya az országos zenei főiskolának felállítása volt. Két évvel később az Országos Zeneakadémia tényleg felállított; most ünnepezzük félszázados fennállását és nagy-szerű fejlődését. Az a fiatal képviselő pedig, aki a Zeneakadémia felállítása érdekében mondta el első parlamenti beszédét, ma itt áll Önök előtt, mint öreg ember, aki e visszaemlékezésnek erejéből nyert küldetést arra, hogy ünnepi szóval üdvözölje azt a nagyranőtt intézményt, melynek 50 év előtt bölcsőjénél állott.

— Hosszúra nyult közéleti pályámon sok csatlódás ért, sokat tévedtem; de a kevés között előkelő helyen áll az az első fellépésem, mellyel a Zeneakadémia mellett foglaltam állást, mert akkor valóban az abszolút, bár sokak előtt rejtett igazságot szolgáltam.

— Zenei kultúra! Vajjon mi ez? Tisztán muló élvezet-e vagy nyerünk-e belőle még valamit, ami állandó értéket vezet be életünkbe? Ami az egyén és az egyének sokaságán át a nemzetek lelki világában gazdagítja, erősíti, felemeli?

— Mélységes meggyőződésem szerint: igen. Ha a zenei kultúrának ilyen jelentősége lehet, akkor vétek volna annak beültetéséről a nemzeti életbe nem gondoskodni; amely nemzet pedig zenei képességgel van megáldva, az halgán cselekszik, ha azt nem fejleszti önmagából, ha saját egyéniségét nem iparkodik a zenei téren is érvényesíteni. Ilyen nemzet a magyar; dalos nép vagyunk, teli melódiával, harmoniával és ritmussal; de épp úgy mint minden nemzeti sajátossággal; ez is szigorú fegyelmezést kíván, hogy erejét, igazi alkotó munkára koncentrálja, és szét ne mállék formátlan, ködszerű álmódzásba, vagy ki ne merüljön sablonszerű sallangokba. Komoly magyar zenész-nemzedéket kell nevelni és ezt csak itthon lehet. Ezért nem luxuskiadás a Zeneakadémia felállítása, fenntartása és fejlesztése, hanem a magyar nemzeti lélek teljes szárnykibontásának egyik nélkülözhetetlen tényezője.

Sokan a célt úgy formulázzák: magyar zenét kell teremteni. Helyes, de ennek egyetlen módja, ha magyar zenészt nevelünk, azaz: ha a legkiválóbb zenei tudást adjuk erőteljes magyar tehetségeknek, a magyar léghör uralkodó befolyása alatt. Bizonyos külsőségekkel, magyar népdal és tánczene ritmikáival, a szó mélyebb értelmében nem teremtünk magyar zenét; ezek alkalmazása a maguk helyén igen előnyös és tetszetős lehet, de sem nem nélkülözhetetlen kellékei a magyar zenének, sem önmagukban azt nem alkotják. Felhasználták őket idegen zeneszerzők is anélkül, hogy zenéjük ezzel magyarrá lett volna. Brahmsnak magyar táncai példának okáért, bár igen szépek, de épp oly hamisítatlan német jellegűek, amilyen német katona a porosz huszár attilájának dacára. A forrás, amelyből a magyar zene fakadhat és fakad, nem más, mint a művész erőteljes magyar egyénisége, mely önműködően nyomja reá a magyar bélyeget alkotásaira. Beethoven nem akart tudatosan német zenét írni, sem Verdi olaszt, de mi-

vel hatalmas egyéniségük erőteljesen német, illetve olasz volt, zenéjük, mely ennek az egyéniségnek teljességéből fakadt, németté és olaszszá lett s mássá nem is lehetett. A feltétel azonban a nemzeti egyéniség teljes erejének fenntartása; tehát megkimélése attól, hogy annak veleszületett energiája éppen az érlelődés, tanulás és fejlődés döntő időszakában egy idegen légkör behatása alatt elsorvadjon, hanem ellenkezőleg, biztosítása a hazai gondolat és érzelmi világ folytonos élető hatásának ugy, hogy minden idegen befolyás, azok az idegen kincsek, amelyekből meríteni kell, csak gazdagítják, de át ne alakítsák az őseredeti magyar egyéniséget.

Ezért életkérdése a magyar zene és a magyar zenei kultúra fejlődésének egy olyan akadémia-jellegű zenei tanintézetnek fennállása, amely hazai légkörben nyújtja az ifju nemzedéknek a legmagasabb elméleti kiképzést. Zeneakadémiánk egész története pedig abban az egy mondatban foglalható össze: hogy ezt a feladatot megoldotta. Szerény keretekben indult meg, de már az első kezdeteit Liszt Ferenc, Erkel Ferenc és Volkmann Róbert neveinek fénye ragyogta be. Később jött a következetes munkának és folytonos tökéletesedésnek az a hosszú aerája, melynek *Mihalovich* Ödön nagy zenei képessége, intranzigens erkölcsi komolysága és magas művészi ideálokhoz való törhetetlen hűsége adta meg a jelleget. Midőn pedig róluk megemlékezünk, szeretettel és bizalommal üdvözlőjük munkájuk hivatott folytatóját, *Hubay* Jenő igazgatót, akinek neve fogalom és programm Magyarország és az egész művelt világ előtt.

— Végezetül pedig álljon itt még egy visszaemlékezés.

— Mikor 1873-ban a Zeneakadémia érdekében mondtam beszédemet befejeztem, az a kiváló szerencse ért, hogy a haza bölcse, Deák Ferenc hozzám jött első parlamenti felszólalásom sikeréhez gratulálni. Az „öreg ur” — amint akkor bizalmas körében nevezték — mellém ült és a következő megjegyzést tette: „Nagyon jó érveid voltak, kedves öcsém, de a legerősebbet mégis kifejejtetted.” „Hogy-hogy?” mondtam csodálkozva, mire ő: „Hát azt nem hoztad fel, hogy ebben az országban, ahol annyi a széthuzás, versengés, pártoskodás, valóban szűkség van egy intézményre, amelyben harmóniát tanítanak.” Deák Ferenc ezt tréfásan mondotta ugyan, de én annyit esztendő után is nagyon komoly értelmet tulajdonítok e szavaknak. Legyen igenis nemzeti életünk hasonló a zeneihez; legyen akkép a zene szentháromsága: melódia, harmónia, ritmus életteljes szimbólum: Magyarország feltámadásának szimbóluma!

Apponyi Albert beszéde után következtek az üdvözlések. Elsőnek *Lobmayer* Jenő tanácsnok üdvözölte a főváros nevében a Zeneművészeti Főiskolát. Utána *Balogh* Jenő az Akadémia üdvözlését tolmácsolta. *Moritz Krumpholtz* a német *Gesellschaft der Musikfreunde*, *Franz Schmidt* a bécsi *Hochschule für Musik* nevében üdvözölte a magyar testvérintézetet. *Gusztáv Mayer* az *Österreichische Musik und Sangesbund* üdvözlését tolmácsolta és ünnepélyesen átnyújtotta *Hubay* Jenőnek a szövetség jelvényét. Végül a *Berliner Hochschule* küldöttje fejezte ki jókívánatait. Sorra üdvözölték a jubiláló Főiskolát a Magyar Királyi Színművészeti Akadémia, a Ma-

gyar Királyi Operaház, a Budapesti Filharmóniai Társaság, a Magyar Dalosszövetség, a Nemzeti Zenede, a győri Zeneiskola küldöttjei.

Az üdvözlések után *Hubay* Jenő igazgató mondott néhány befejező szót, majd az énekkar előadta a Hiszekegyet, mivel a diszülés véget ért.

Az ülés után a vendégek megtekintették az épület létesített Liszt-szobrát.

SZENT ERZSÉBET LEGENDÁJA.

Az ünnepi hangversenyek sorozatát Liszt Ferenc hatalmas arányú oratóriumának előadásával kezdték meg. Az oratórium II. Endre magyar király leányának legendáját ölti zenei köntösbe. A szentét, kinek kosarában rózsákká váltak a szegényeknek szánt alamizsnák. A határozatos, terjedelmes művet *Hubay* Jenő vezetése alatt a főiskola zenekara és énekkara adta elő néhány volt kiváló növendék közreműködésével. A magánzólamokat *Rellé Gabriella*, *Basilides* Mária és *Palló* Imre, valamint *Mály* József, *Rácz* Matild, *Kováts* Ilonka és *Boros* Klára adták elő. A néhol magyaros hangulatu oratórium pompás előadását élvezettel hallgatta végig a zsúfolt terem előkelő közönsége.

ERKEL FERENC FIÁNAK NYILATKOZATA.

Arra a kérdésre vonatkozólag, hogy ki tekinthető Zeneművészeti Főiskolánk megalapítójának, kaptuk a következő érdekes sorokat:

— Anélkül, hogy Liszt Ferencnek a magyar zene fejlesztése és a nagyvilág előtt ismertté tétele, vagy akár a Zeneakadémia felvirágoztatása körül szerzett nagy és elvitathatlan érdemeiből csak egy gondolatnyit is levonni szándékoznék, elsősorban az igazságnak, nemkülönben atyám emlékének tartozom annak leszögezésével, hogy az Orsz. M. kir. Zeneakadémia tényleges alapítója Erkel Ferenc volt.

Erkel Ferenc volt az, aki néhány lelkes zenebarát támogatásával, csökönyös kitartással kilincselte, könyörgött, kapacitált és ugyancsak atyám volt az, aki *Hegedüs (Candid)* Lajos akkori kultuszminiszteri tanácsos hathatós támogatása mellett az összes — köztük a legnagyobb, az anyagi — akadályok leküzdése után az eleinte igen szerény keretek közt mozgó Zeneakadémiát megnyitotta

— Liszt Ferencnek, a minden idők legnagyobb — magyar származású — zongoraművészenek a Zeneakadémia elnökévé való meghívásának eszméjét felvetette, de az már csak akkor történt, mikor az intézet nemcsak működött, de Erkel Ferenc igazgatása és *Volkmann* Róbert, id. *Ábrányi* Kornél, *Nikolics* Sándor, *Gobbi* Henrik és *Erkel* Gyula tanárok közreműködése mellett jól is prosperált.

— Erkel Ferenc abszolút művész, de abszolút nem volt reális gondolkodású ember; neki nem volt egy örökké dicsőhymuszokat zengő sajtó a háta mögött; nála nem az öntömjénezés, hanem az alkotni akarás, a semmiből alkotni tudás volt a cél, melyet utolsó lehelletéig, száz és száz akadály és különböző oldalról jövő elgáncsolások dacára is mindig betartott és követett.

— Nem akarok ünnepontó lenni, senki érde-

meit megnyírbalni, nem akarom, de megboldogult atyám dicső emlékének tartozom azzal, hogy a jubiláló Zeneművészeti Főiskola alapítása és megalapozása körül szerzett érdemeit sem leszálítani, sem agyonhallgattatni ne engedjem!

Erkel István,
ny. posta főfelügyelő,